

λαζούδ', το. Ο καρπός της καλαμποκιάς, το καλαμπόκι, αλλά και το σπαρμένο με καλαμπόκι χωράφι. Λεγόταν και "τσουπάδ'". Η καλλιέργεια καλαμποκιού στον Πόντο δεν ήταν άγνωστη, ιδίως στην περιοχή Ματσούκας. Εκτός από το σταρένιο, έφτιαχναν και καλαμποκίσιο φωμί "λαζουδένευ φωμί", που λεγόταν και "λαζουδόφωμον", που φρεσκοψημένο ζεστό ήταν πολύ νόστιμο. Μπαγιάτικο δεν μπορούσε κανείς να το φάει. Ιδίως στην περιοχή Σουρμένων, φρέσκο ζεστό καλαμποκίσιο φωμί με ζουμί από αλμυρή σαρόελα "χαφοζώμι" (βλ. λ.) αποτελούσε πικάντικο κολατσιό. Φρ. "Ζεστό λαζουδόφωμο να βάφεις σπές' στο χαφοζώμι, πολλά νόστιμο έν'", δηλαδή, "ζεστή" μπομπότα βουτηγμένη σε ζουμί αλμυρής σαρόελας, είναι μούρλια".

Οι καλλιέργειες με καλαμπόκι διέτρεχαν τον κίνδυνο να καταστραφούν σε σημαντικό βαθμό από τα αγριογούρουνα, γιατί το καλαμπόκι ήταν νόστιμη τροφή τους. Για την προστασία της σοδειάς, οι αγρότες διανυκτέρευαν ένοπλοι στα χωράφια στην κρίσιμο περίοδο της συγκομιδής, για να σκοτώσουν τ' αγριογούρουνα, που θα εμφανίζονταν. Οι φύλακες αυτοί δεν ξαγρυπνούσαν βέβαια στους αγρούς όλη τη νύχτα. Κάποιες ώρες κοιμόντουσαν. Την ώρα του ύπνου γινόταν σ' αυτούς αντιληπτή η έλευση των αγριογούρουνων από τον θόρυβο, που έβγαζαν οι διάφοροι τενεκέδες, που ήταν τοποθετημένοι στα επίκαιρα σημεία των εισόδων στους υπόψη αγρούς. Τα άγρια γουρούνια με την διέλευσή τους από τις εισόδους αυτές ακουμπούσαν τους τενεκέδες με τρόπο βίαιο, με αποτέλεσμα να προκληθεί ο υπόψη θόρυβος. Οι εξασκημένοι αγρότες, εκοικειωμένοι με το γεγονός, ξυπνούσαν σμέσως, άρπαζαν το ντουφέκι και σκότωναν τους καταστροφείς, εχθρούς της ζωής τους.

Χάιτς Ηόλης. Εθνοθέτης και ηθοποιός του Ποντιακού θεάτρου.
Γεννήθηκε στα Κοτύωρα το 1902 και πέθανε στην Αθήνα το 1987. Σπούδασε
στη Ρωσία μουσική και θέατρο. Έγραψε και διάφορα σκέτς με ποντιακό πε-
ριεχόμενο, καθώς και το θεατρικό έργο " ΟΙ τελευταίοι ". Μετέφρασε και
διεσκεύασε στο ποντιακό το έργο του Ρώσου συγγραφέα Οστρόφσκυ " Η φτώ-
χεια δεν είναι ντροπή " και συνέθεσε στίχους, με τους οποίους υμνεί
την ποντιακή λύρα. Η συλλογή όλων των ποντιακών θεατρικών έργων (σκόμη
και χειρόγραφων) που έκανε είναι πολύτιμη.

Γιώργος Πετρίδης, θ. Κορυφαίος λυράρης. 1917-1984.

Γιος του κορυφαίου και σύγκριτου λυράρη και τραγουδιστή ^{σταύρη} (βλ. λ.).
Γεννήθηκε στην Τραπεζούντα. ~~και έζησε στο εξωτερικό από το 1922 μέχρι το 1928~~
Μετά το 1922, η οικογένειά του εγκαταστάθηκε στην Καλαμαριά.

Ο Γιώργος, σκοβώντας τη λύρα και το τραγούδι του πατέρα του, δοκίμασε από την παιδική κιόλας ηλικία μεγάλη συγκίνηση για την ποντιακή μούσα. Από το 10 έτος της ηλικίας του άρχισε να παίζει λύρα. Όντας έφηβος μπορούσε ήδη να καλύψει ως λυράρης τις ^{φυχογωγικές} ~~καλλιτεχνικές~~ ανάγκες γάμων και διασκεδάσεων. Παράλληλα έμαθε να παίζει και μπουζούκι.

Πολύ σύντομα έγινε φτασμένος λυράρης. Μεταπολεμικά γίνεται κορυφαίος λυράρης. Καλλιεργεί την τέχνη της λύρας με δικό του τρόπο και με τη δεξιοτεχνία που τον διακρίνει σποδίζει με τη λύρα και άλλα μουσικά ^μκόμματα, πέρα από τους ποντιακούς σκοπούς. Οι θαυμαστές του τον αποκαλούσαν "Πατριάρχη της λύρας". Μετέτρεπε τη λύρα σε βιολί και μπουζούκι προκαλώντας εντύπωση γι' αυτό. Την εξέλιξη αυτή της λύρας άλλοι μεν την έπαιρναν σαν τελειοποίηση κι' άλλοι σαν παραμόρφωση της ποντιακής παραδοσιακής μουσικής.

Γεγονός είναι ότι ο Γ. Πετρίδης επηρέασε πολλούς σύγχρονους λυράρηδες και από τα διασκεδαστικά κέντρα που έπαιζε και με τους δίσκους και τις κασέτες που έβγαλε; αλλά κι από τις ποντιακές εκπομπές.

Αθανασίδης Στάθης (Γεροστάθης). (1888-1978). Γεννήθηκε στη Σάντα του Ξάνθου και πέθανε στην Εαστανιά Βέροιας, όπου εγκαταστάθηκε μετά το ξεριζωμό του 1982 και διορίστηκε δάσκαλος, λειτούργημα που τό σάκησε και στη γενέτειρά του. Συνταξιοδοτήθηκε το 1953.

Από τó 1910 όρχισε την καταγραφή ποντιακού λαογραφικού υλικού, την οποία και συνεχίσε στην Ελλάδα. Το 1928 βραβεύτηκε σε διαγωνισμό για λαογραφική του εργασία από την Επιτροπή Ποντιακών Έλετών.

Υπήρξε συνεργάτης στα ποντιακά περιοδικά: "Αρχείον Ξάνθου", "Ποντιακά Φύλλα", "Χρονικό του Ξάνθου", "Ποντιακή Βοτσία" και σε διάφορες εφημερίδες.

Αυτοτελείς εκδόσεις του είναι τά εξής σημαντικά έργα του: "Ιστορία και λαογραφία Ξαντός", 3 τόμοι (Θεσσαλονίκη, Α' τ. 1967, Β' τ. 1968, Γ' τ. 1970) και "Το συντακτικό της ποντιακής διαλέκτου", Έκδ. Η. Σουμελά, Βέροια 1977.

Ως εκπαιδευτικός, συγγραφέας και κοινωνικός παράγοντας έχασε μεγάλης εκτιμήσεως και σεβασμού στην περιοχή της Βέροιας και στον ποντιακό κόσμο γενικότερα.

Ελλάς Παναγιώτης

Ευθυμιάδης Δημήτριος (1880 - 1968)

Γεννήθηκε στο Αζότ του Κυβερνείου Κάρς το 1880. Είχε ιδιαίτερο ζήλο στα γράμματα. Σπούδασε στη Ρωσία πολιτικός μηχανικός παίρνοντας το πτυχίο με άριστα.

Το 1921 (με τον ξεριζωμό) έρχεται στην Ελλάδα και εγκαθίσταται στο Κιλκίς. Είναι πολλά και περίφημα τα έργα του ως πολιτικού μηχανικού.

Ζώντας από κοντά το δράμα των προσφύγων σφοδρώθηκε ολόφωνα στο καθήκον για την προστασία και αποκατάστασή τους. Συνδέθηκε με τον πολιτικό ηγέτη Αλ. Παπαναστασίου και πολιτεύτηκε υπό τη σημαία που Εργατικού και Αγροτικού κόμματος του εκλεγείς ~~κατέπαυ~~ ^{κατέπαυ} βουλευτής.

Την εποχή εκείνη η περιφέρεια του Κιλκίς αποτελούσε τμήμα του νομού Θεσσαλονίκης. Όχι μόνο σε κάθε προεκλογική περίοδο, αλλά ~~και~~ ^{πάντα} ~~μετά από αυτήν~~, ο Δ. Ευθυμιάδης περιόδευε τα προσφυγικά χωριά, για να δει από κοντά τα φλέγοντα προβλήματά τους και να συμβάλει στην επίλυσή τους. Πήγαινε από χωριό σε χωριό τις περισσότερες φορές πεζοπορώντας.

Το μεγαλύτερο μέρος της βουλευτικής του αποζημίωσης το διέθετε πάντοτε σε αναξιοπαθούντες οικογένειες, βοηθώντας φτωχούς μαθητές και φοιτητές.

Μεταπολεμικά πολιτεύτηκε με το κόμμα του Ν. Πλαστήρα.

Πέθανε την ημέρα της ονομαστικής του γιορτής, 26 Οκτωβρίου 1968, στο Κιλκίς, άγαστος και σχεδόν λησμονημένος. Οι καιροί ήταν χαλεποί και στην κηδεία του παραβρέθηκαν ~~λίγα~~ ^{λίγα} από 20 άτομα. " Έθαψαν στον με τη μακελί'τη λαλίαν..." δηλαδή, στην κηδεία του το μόνο που σκούστηκε ^{ο ψαχός του} ήταν ~~η~~ ^η κασμέλα, που έσωζε τον τάφο του.

Οι υπηρεσίες του προς τους πρόσφυγες είναι ανυπολόγιστες. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μέγας ευεργότης τους.

ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ

Γεννήθηκε στην Κοκκινιά Κιλκίς το 1930. Οι Πόντιοι γονείς του, Ιάκωβος και Μυροφόρα, φτωχοί αγρότες, προγραμμάτισαν τις σπουδές του.

Πριν τελειώσει το γυμνάσιο, χάνει τον πατέρα του. Αλλά η χήρα μητέρα του επιμένει στις σπουδές του.

Ενώ ο σπόφοιτος του γυμνασίου Στάθης Ευσταθιάδης ετοιμάζεται για τις εισαγωγικές εξετάσεις του Πανεπιστημίου, τραυματίζεται από έκρηξη νάρκης τον Αύγουστο του 1947 και χάνει την όρασή του. Όμως, το τεράστιο αυτό εμπόδιο δεν σταματά την πορεία των σπουδών.

Χωρίς τη βοήθεια της όρασης σπουδάζει νομικά και φιλολογία. Λοκεί δικηγορία στη Θεσσαλονίκη. Το Δεκέμβριο του 1966 αναγορεύεται Διδάκτωρ της Νομικής με άριστα.

Μεγαλωμένος μέσα σε ποντιακό παραδοσιακό περιβάλλον, προσηλώνεται στις ποντιακές παραδόσεις. Οι αφηγήσεις των γονιών του για τον ξεριζωμό του 1922, για τη ζωή γενικά των αλησμόνητων πατρίδων των Ποντίων, αποτελούν καθοριστικά στοιχεία για τη μεγάλη πνευματική και καλλιτεχνική του προσφορά στο βωμό της Ποντιακής Ιδέας. Γίνεται έτσι σθερόπεντος νοσταλγός του Πόντου και βαθυστόχαστος μελετητής της ιστορίας και λογογραφίας του ποντιακού ελληνισμού. Με πολλά άρθρα σε περιοδικά και εφημερίδες, αλλά και με διαλέξεις, παρουσιάζει ποικίλες πτυχές από τη ζωή του ποντιακού λαού.

Το όνομά του συνδέεται άρρηκτα με το προσφιλέσ σ' αυτόν θέμα "ποντιακή μούσα". Την έρευνά επιστημονικά και την αγαπά με πάθος. Εκδίδει έτσι περισπούδαστη μελέτη με τίτλο "Τα τραγούδια του ποντιακού λαού. - Πολύτιμο κεφάλαιο της λογογραφίας μας", Θεσσαλονίκη, 1981, Β' έκδοση 1986". Καθιερώνει σε μόνιμη εβδομαδιαία βάση ποντιακή λογογραφική έκδοση με τίτλο: "Ποντιακοί Αντίλαλοι", η οποία διατηρείται στο ραδιόφωνο πάνω από 25 χρόνια.

Στην ποντιακή σκηνή προσφέρει 15 αριστουργηματικά ποντιακά θεατρικά έργα, εμπνευσμένα από τη ζωή των Ποντίων στον Πόντο, αλλά και στην Ελλάδα. Είναι τα εξής: "Κουρπάν (θυσία)" - "Σεβτό με τα δόκτρα" - "Όλα εποίηεν η Παλάσα" - "Σύρον Σιμοίρα την τρά σ'" - "Σα ζένα πρότας" - "Η κορ' επήεν στον παρχάρ'" - "Έργασα και δουλείας" - "Τ' ορφανέσσας το νυφέπαρμαν" - "Ας έλεπεν τ' ομμάτια μ'" - "Ο Φίλπον" - "Θανερωμένον Όρομον" - "Ρωζόνα και Βαρβάρα" - "Το Κόστρεν κι οι Τραντέλλενοι" - "Τρῦγδον" - "Το Δρασκοπέγαδον" - Εκδόθηκαν σε ενιαίο τόμο με τίτλο "Ποντιακό θέατρο", Θεσσαλονίκη 1985, έκδοση Θάρου Ποντίων.

Η λογογραφική του έρευνα επεκτείνεται και στο σημερινό Πόντο, όπου καταγράφει πολύτιμο ποντιακό ιστορικό και λογογραφικό υλικό.

Τον Δεκέμβριο του 1985 ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας η Ακαδημία Αθηνών τον βραβεύει με το πρώτο βραβείο για την όλη πνευματική του προσφορά.

Ο Στάθης Ευσταθιάδης, που ίδρυσε τον Όμιλο Ποντίων, θεωρείται ο πρώτος σκαπανέας των κωνσταντινουπολιτικών γραμμάτων και τεχνών.

Είναι έγγαμος με δύο παιδιά.-

- 1) Γεννήθηκε στην Κοκκινιά Κιλκίς το 1930. Οι Πόντιοι γονείς του, Ιάκωβος και Μυροφόρα, φτωχοί αγρότες, προγραμμάτισαν τις σπουδές του.
- 2) Πριν τελειώσει το γυμνάσιο, χάνει τον πατέρα του. Αλλά η χήρα μητέρα του επιμένει στις σπουδές του.
- 3) Ενώ ο απόφοιτος του γυμνασίου Σταθής Ευσταθιάδης ετοιμάζεται για τις εισαγωγικές εξετάσεις του Πανεπιστημίου, τραυματίζεται από έκρηξη νάρκης τον Αύγουστο του 1947 και χάνει την όρασή του. Όμως, το τεράστιο αυτό εμπόδιο δεν σταματά την πορεία του σπουδών.
- 4) Χωρίς τη βοήθεια της όρασης σπουδάζει νομικά και φιλολογία. Ασκεί δικηγορία στη Θεσσαλονίκη. Το Δεκέμβριο του 1966 αναγορεύεται Διδάκτωρ της Νομικής με άριστα.

~~Εργασία~~
Συγγράφει 15 ~~ποντιακά~~ θεατρικά έργα, που παίζονται σ' όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό με καταπληκτική επιτυχία. ~~Εκδίδει πολυμερούς μελέτη για το ποντιακό τραγούδι.~~ Καθιερώνει σε μόνιμη εβδομαδιαία βάση ποντιακή λαογραφική έκδοση με τίτλο: " Ποντιακοί Αντίστοιχοι ". Η λαογραφική του έρευνα επεκτείνεται και στο σημερινό Πόντο, όπου καταγράφει πολύτιμο ποντιακό ιστορικό και λαογραφικό υλικό.

Τον Δεκέμβριο του 1985 ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας η Ακαδημία Αθηνών τον βραβεύει με το πρώτο βραβείο για την όλη πνευματική του προσφορά.

Ο Σταθής Ευσταθιάδης, που ίδρυσε τον Όμιλο Ποντίων, θεωρείται ο πρώτος σκαπανέας των ποντιακών γραμμάτων και τεχνών.

Είναι έγγαμος με δυο παιδιά.

~~Η~~ Η οποία διατηρείται στο ραδιόφωνο πάνω από 25 χρόνια.

Σταθής
Ευσταθιάδης
αμ. 524778

5) Μεταγενέστερα βίβλα ^{επιγραφόμενα} Ποντιακά περιλαμβανόμενα
 αρχειοθήκες της Ποντιακής Καθολικής Εκκλησίας και
 γνησίων του πατρικού του 1922, για τη ζωή, την
 και καθημερινότητα των Ποντίων, ανήκουν να δο-
 θούν στοιχεία για τη μεγάλη μετανάστευση και μετα-
 κινήσει του πληθυσμού στο βυθό της Ποντιακής Ιστορίας
 γίνεται έτσι κεντρικός τόπος του Πόντου και
 λαογραφία της ζωής και των συνθηκών
 του ποντιακού έθνους. Με πολλές ~~επιγραφές~~
~~επιγραφές~~ ~~επιγραφές~~ και με πολλές ~~επιγραφές~~
 σχέσεις, παρουσιάζει στοιχεία νέους από τη ζωή
 του ποντιακού γένους:

6) Το βιβλίο του επιδέχεται έγκριση με το πρόβλημα
 είναι "Ποντιακή βίβλος", επιτέλους επιτέλους
 για και για πάντα με τον ~~επιπέδω~~ επιπέδω
 έτσι περιλαμβάνει ~~μνημύ~~ με τίτλο "Τα προγονικά
 του ποντιακού γένους - Κοινωνία μελέτης της λαογραφίας
 της", Θεσσαλονίκη, 1981, Β' έκδοσης 1986 με επιμέλεια
 ... ..

7) Στην ποντιακή βιβλιοθήκη προσέφερε 15 χρονογραφημένα
 ποντιακά βιβλικά έργα, συμπεριλαμβανομένων από τη ζωή και
 Ποντίων, στον Πόντο, αλλά και επιπέδω έργα
 του έθνους: με τα κοινά (βουί), ζεστά βίβλα β' έκδοσης
 από τον Κ. Κοιάνη, Σέρβη βίβλος του γένους
 τα βίβλα πόντου, Η ζωή στην Ελλάδα, έργα και δο-
 κείες, Η οργανωτική το μελέτη των Α. Ιστανούλ και Κ. Κ. Κ.
 Ραβίζου, επαγγελματικό έργο, Ραβίζου και Β. Β. Β. Β.

8) Το κείμενο με επιγραφή, βίβλος, το Αρχαίο πόντου
 επιπέδω από τον τόμο με τίτλο "Ποντιακή βίβλος
 Θεσσαλονίκη 1981 έκδοσης έργο Κωνσταντίνου

9) Η λαογραφία του πόντου

παρχάρ' (το) ή παρχάρτε (ο). Έδος εξοχικός, αλλά και βοσκότοπος.

Παρχάρια υπάρχουν ακόμη και σήμερα στον Πόντο. Βρίσκονται κοντά σε χωριά, αλλά και πολλά παρχάρια σε αρκετή απόσταση από αυτά.

Οι Πόντιοι πήγαιναν στους εξοχικούς αυτούς τόπους για παραθέρηση, για αναφυχή, κυρίως οικογένειες πλουσίων. Όμως, η μετάβαση και εγκατάσταση στον παρχάρ' γινόταν κυρίως για λόγους κτηνοτροφικούς. Ανέβαιναν εκεί τσοπάνισσες με τις αγελάδες και τσοπάνοι με τα πρόβατα.

Ιδίως για τις αρχιτσοπάνισσες "παρχαρομένες", ο παρχάρτε ήταν ο τόπος, ο ορεινός βοσκότοπος, όπου σσκούσε ένα σκληρό επάγγελμα επί τρεις μήνες τουλάχιστον. Η παρχαρομένα δεν είχε εκεί υπό την φροντίδα της μόνον τις δικές της αγελάδες, αλλά και εκείνες των άλλων νοικοκυριών της γειτονιάς. Γινόταν ειδική συμφωνία για το πως θα σμοιβόταν η παρχαρομένα. Συνήθως, έπαιρνε ένα μέρος από τα κτηνοτροφικά ~~προϊόντα~~ ^{προϊόντα}, που έδιναν οι ξένες αγελάδες.

Πάνω στα ψηλά βουνά η παρχαρομένα κυριαρχούσε σαν ηρωική μορφή. Άρμεγε τις αγελάδες, έφτιαχνε το βούτυρο και το τυρί, αποθηκεύοντάς τα σε ειδικά ξύλινα δοχεία. Ζούσε μέσα στο λιθόκτιστο καλύβι της, αντιμετωπίζοντας όχι μόνον τα σκληρά στοιχεία της φύσης (βροχές, χαλάζι, ανέμους), αλλά και πολλούς άλλους κινδύνους και από αγρίμια, αλλά κάποτε και από αλλόθρησκους. Αναφέρονται περιπτώσεις, όπου τούρκοι επεχείρησαν να παραβιάσουν το άσυλο της καλύβας της παρχαρομένης, για να εκπληρώσουν τους ανήθικους σκοπούς των, συναντώντας όμως εκεί τη σθεναρή αντίσταση εκείνης. Η γαννοία κοντιοπούλα, που ήταν σωστή αντιγονναίκα στις περιπτώσεις αυτές, υπερασπιζόμενη την τιμή της, ^{έμοιωνε} ~~έμοιωνε~~ τον αλλόθρησκο, που ήθελε να ρίξει μέσα στις λάσπες την ηθική της υπόσταση. Ένα μεγάλο ραβδί "στουράκ'" ήταν το όπλο της.

Οι παρχαρομένες ήταν ονομαστές γυναίκες με ιδιαίτερη αξιολύπη και γενναιότητα. Δεν μπορούσε η κήθεγυναίκα να γίνει παρχαρομένα. Το επάγγελμα αυτό ήταν τιμητικό αλλά και σκληρό. Συνήθως, την παρχαρομένα διαδεχόταν στο επάγγελμά της η θυγατέρα της.

Πάνω στον παρχάρ' ο μόχθος της παρχαρομένης αποκτούσε οικονομική

και κοινωνική σημασία. Ο κάθε παρχάρης ήταν μια οργανωμένη κτηνοτροφική μονάδα.

Στην οροσειρά του Ιαρυθόρη υπήρχαν τα πιο ξακουστά παρχάρια. Ανέβαιναν εκεί πολλές φορές για διασκέδαση άνθρωποι όχι μόνον από τα κοντινά χωριά αλλά και από τις πόλεις. Επισκέπτονταν τις παρχαρομένες μέσα στις καλύβες τους και γεύονταν τα νοστιμώτατα κτηνοτροφικά προϊόντα, κατέσκι "αθόγλαν", βούτυρο και τυρί.

Η παρχαρομένα, που κάποτε ανέβαινε στα ψηλά βουνά από τον Φλαβόρη κιόλας και γύριζε στο χωριό τον Σεπτέμβρη, κρατούσε πάνω στον παρχάρ' γερά τις ποντιακές παραδόσεις. Είχε εκεί παρεκοιλίσι, όπου εικονομαζόταν. Είχε βαθιά συνείδηση της φυλετικής της καταγωγής. Με τις πολλές αρετές της προκαλούσε το γενικό θαυμασμό.

Η ύνοδος της παρχαρομένας με τις αγελάδες στα ψηλά βουνά γινόταν με τρόπο πονηγυρικό. Την συνόδευαν λαϊκοί πραγμαπαίκτες. Με τον ίδιο τρόπο γινόταν και η επιστροφή της στο χωριό.

Η ποντιακή λαϊκή μούσα υμνεί την προσωπικότητα της παρχαρομένας και το έργο της. Βρίσκεται η παρχαρομένα κοντά στον θεό, κοντά στο σκληρό της καθήκον ταυτόχρονα, για να προσφέρει στη ζωή πολύτιμες υπηρεσίες.

Ραμμένα επαρχάρειεν Κουντούρ' σα λιβαδία
σου Μίρη και σου Κοβλακά και σ' Άσπρα τα πλακία
Σεράντα χτήνησ έλμεγεν, σεράντα αγελάδα
κι άλλα τόσα εφύλατιεν μουσκάρσ έμον ζαρκάδα
> Χτίσεν τυρένιεν εκκλησιάν, μυντζένιεν 'Αε-Βήμον
Με τα κρενέ^α κατήβάζεν το γόλαν σε χωρίον
Ει άσή γαλή την όθεραν λύκος εποταμίεν
μηδέ λύκος και μοναχόν, ζευγός με το ζευγόριν
Παρχαρομένα ανέβηκε Φλαβόρη στα λιβαδία
σου Μίρη και του Κοβλακά, εκεί στις άσπρες πέτρες
μικρές μεγάλες φύλαγε σεράντα αγελάδες

κι άλλα τόσα εφύλαγε μοσχάρια σαν ζαρκάδια
Ετήνει εκκλησιό από τυρί, βήμα 'αγιο με μυτζήθρα
και στο χωριό με τους κρουνοὺς κατέβαζε το γάλα
Το γάλα μοχνοβόλησε και πνίγηκε ένας λόκος
λόκος μαζί με τον ζευγό και με τα βόδια οντόμα

Στάθης Ι. Κουστοθιάδης

ν υ φ ε ί ο ν, το. Νυμφώνας. Το δωμάτιο και ειδικότερα ένα τμήμα του
δωματίου, όπου έμπαινε η νύφη μετά τη στέψη και την υποδοχή της στο
σπίτι του γαμπρού, που έμπαινε κι αυτός μαζί της στο νυμφώνα.

Ο χώρος του νυφείου διαμορφωνόταν ως εξής: Μπροστά από μια γωνιά
του δωματίου κρεμούσαν ένα μεγάλο πανί σαν μπερτέ. Έτσι δημιουργού-
σαν εκεί στη γωνιά έναν ιδιαίτερο χώρο, το " νυφείον ". Χωρούσαν εκεί
μόλις τρία-τέσσερα άτομα.

Μέσα στο νυφείον η κεκλοφορούσα νύφη παρέμενε αρκετή ώρα, καμιά φορά
δυο και τρεις ώρες. Στη διάρκεια αυτή την επισκέπτονταν διάφορα πρόσω-
πα, σκόμη και παιδιά. Η νύφη φιλούσε ολονών τα χέρια. Μέσα στο νυφείον
έφερναν και κάθιζαν πάνω στα γόνατα της νύφης ένα αγόρι, δίνοντάς της
την ευχή να είναι αγόρι το πρώτο παιδί που θα κάνει. Ο γαμπρός φιλοφω-
ρούσε το αγόρι αυτό με χρήματα.

Μέσα στο νυφείον, κοντά στο γαμπρό και τη νύφη βρισκόταν και η πα-
ρανύφισσα, ~~επίσης κι ο κουμπάρος~~ επίσης κι ο κουμπάρος. Κι ενώ η νύφη παρέμενε στο
νυφείον, πρόσωπα ηλικιωμένα έπαιρναν τον γαμπρό και τον κουμπάρο και
τους έβγαζαν έξω. Η έξοδος της νύφης από το νυφείον γινόταν αργότερα
με το στήσιμο του χορού " θάμισμαν " (βλ. λ.), που ήταν ο πρώτος χορός
για τη νύφη μετά τη στέψη.